

Handläggare
Camilla Jansson
Telefon: 08-50849145

Till
Arbetsmarknadsnämnden
den 1 oktober 2024

Yttrande över remiss av Motion om yrkesgymnasium

Remiss från kommunstyrelsen, dn KS 2024/544

Arbetsmarknadsförvaltningens förslag till beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Jan Jönsson (L) föreslår i *Motion om yrkesgymnasium* att staden bör arbeta för att få färre skolavhopp. Motionären föreslår att staden bör arbeta med att stärka yrkesgymnasiernas status. Det finns flera faktorer som kan påverka valet av gymnasieutbildning och det finns en risk att elever börjar ett gymnasieprogram trots att de skulle trivas bättre, och bättre klara av, ett yrkesprogram. Motionären menar vidare att valet av gymnasieskola har blivit ett identitets- och livsstilsval där självbilden är central i valet av utbildning mer än vilket framtida yrke som utbildningen kan resultera i.

Jan Jönsson föreslår att kommunfullmäktige beslutar

- Att staden inrättar ett yrkesprogramråd där man samlar representanter från näringslivs och fackliga organisationer, välfärdsorganisationer, samt Stockholmsregionen för att samlat arbeta kring bemanning och rekrytering och få fler att söka yrkesgymnasium
- Att staden utreder försök med yrkesprogram på skolor med teoretisk programprofil i innerstaden

Arbetsmarknadsförvaltningen delar motionärens uppfattning om att det gynnar både staden och ungdomarna om fler väljer yrkesprogram och att ett sätt för att få fler ungdomar att välja yrkesgymnasium, är att öka statusen för de programmen. Det finns redan ett antal lokala och regionala programråd för samverkan mellan skola och arbetsliv inom gymnasieskolan och för komvux finns det ett antal regionala kompetensråd med samma syfte.

Bakgrund

Det finns ett antal råd på olika nivåer för yrkesutbildningar som staden sammankallar till och/eller deltar i.

Enligt gymnasieförordningen ska det för gymnasieskolans yrkesprogram finnas ett eller flera lokala programråd för samverkan mellan skola och arbetsliv. För regionalt yrkesvux ska det finnas så kallade yrkesråd med samma syfte som de lokala programråden. Detta regleras i förordningen om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning.¹

I nuläget finns det ett antal regionala kompetensråd för yrkesutbildningar inom komvux som drivs inom ramen för Kompetensarena Stockholm och samordnas via Region Stockholm. Det finns regionala kompetensråd inom branscherna bygg, handel, fordon/transport och besöksnäringen. Det finns även ett kompetensråd som drivs via Almega inom service och det pågår ett projekt för att starta Teknikcollege i Stockholmsregionen, även det via Region Stockholm. De regionala kompetensråden träffas fyra gånger per år och varje råd har ett arbetsutskott som planerar mötena, här ingår alltid en branschrepresentant för att säkerställa att agendan är aktuell utifrån branschens behov. I samtliga råd ingår branschrepresentant, huvudmän/rektorer från kommunerna, Arbetsförmedlingen, Region Stockholm och Storsthlm. Fackliga representanter är alltid inbjudna. Ibland deltar även utbildningsanordnare och arbetsgivare (medlemsföretag) beroende på mötets agenda. I de regionala kompetensråden diskuteras yrkesutbildning både på gymnasie- och vuxenutbildningsnivå. Några återkommande frågor är ökad kunskap om branschen, yrkesroller och karriärmöjligheter, attraktion till bransch och yrket samt hur parterna kan samverka för en förbättrad kompetensförsörjning.

Inom ramen för Kompetensarena Stockholm drivs även Stockholmsregionens kompetensråd. Rådet träffas två till tre gånger per år. I rådet deltar politiker från Region Stockholm, representanter från Storsthlm, borgarråd, arbetslivets parter, Arbetsförmedlingen, akademien och chefer från myndigheter och kommuner.

SCB skriver i sin rapport *Trender och prognoser 2023*² att den nuvarande tillgången på gymnasialt yrkesutbildade inte väntas möta den framtida efterfrågan. Arbetsgivarna kommer framöver att vilja anställa arbetskraft som har en yrkesutbildning som matchar yrket

¹ 1 kap. 8 § gymnasieförordningen (2010:2039), 17-18 §§ förordning om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning (2016:937).

² https://www.scb.se/contentassets/3c424ebe4366403da0d30dfba52fba87/uf0515_2023a01_br_am85br2401.pdf

framför de som saknar sådan utbildning. Inom gymnasieskolans yrkesprogram väntas bristerna framför allt finnas inom områdena teknik, el, automation, tillverkning och vård.

Ungdomar som inte går klart sin gymnasieutbildning riskerar att hamna i utanförskap, arbetslöshet och drabbas av psykisk ohälsa. Förutom att avbrutna studier leder till svårigheter för individen leder det också till förluster för samhället i form av förlorad arbetskraft, minskade skatteintäkter och ökade kostnader för sjukvård och försörjningsstöd.³

Genom det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) ska staden hålla sig informerad om och erbjuda individuella åtgärder till ungdomar under 20 år som inte studerar i gymnasieskolan eller genomför någon motsvarande utbildning. Att ungdomen ska ta en gymnasieexamen är målet för KAA. Det som efter studier är viktigast för KAA är att stötta mot arbete eller annan sysselsättning. I de fall det passar individen kan ungdomen lotsas vidare till yrkesutbildning via ungvux/komvux.

Vuxenutbildningen erbjuder en viktig möjlighet för individer som vill skaffa sig eller slutföra en yrkesutbildning och står för en väsentlig del av den yrkesinriktade kompetensförsörjningen i Stockholmsregionen. Samtidigt finns utmaningar även inom vuxenutbildningen vad gäller att nå tillräckligt många studerande inom vissa bristyrkesutbildningar.

Ärendet

Jan Jönsson (L) föreslår att staden bör arbeta med att stärka yrkesgymnasiernas status och arbeta för att få färre skolavhopp. Jönsson föreslår att kommunfullmäktige beslutar

- Att staden inrättar ett yrkesprogramråd där man samlar representanter för näringslivs och fackliga organisationer, välfärdsorganisationer, samt Stockholmsregionen för att samlat arbeta kring bemanning och rekrytering och få fler att söka yrkesgymnasium
- Att staden utreder försök med yrkesprogram på skolor med teoretisk programprofil i innerstaden

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom utvecklings- och utredningsstaben vid arbetsmarknadsförvaltningen.

Arbetsmarknadsförvaltningens synpunkter och förslag

Det råder brist på gymnasialt yrkesutbildad arbetskraft i Stockholmsregionen och glappet mellan arbetsgivarnas efterfrågan på yrkesutbildad kompetens och utbudet därav är stort. Arbetsmarknadsförvaltningen delar uppfattningen att det vore gynnsamt för arbetsmarknaden om fler studerade på yrkesprogram. Förvaltningen delar också bilden av att för att fler ska välja den vägen behövs samlat engagemang från både staden, regionen och näringslivet.

Gymnasieexamen är en av de viktigaste faktorerna för att en individ ska komma in på arbetsmarknaden och i samhället. Arbetsmarknadsförvaltningen ser därför positivt på arbetet med att fler elever påbörjar och avslutar den typ av utbildning som passar deras förutsättningar bäst. Genom att fler ungdomar väljer ett yrkesprogram skulle staden på ett bättre sätt kunna möta kompetensbristen i regionen. Vidare ser förvaltningen att det är viktigt att fortsätta arbeta med andra faktorer som gör att skolavbrott minskar.

Arbetsmarknadsförvaltningen delar motionärens intentioner om att få fler att välja yrkesprogram på gymnasiet och om inte då, så senare på Komvux. Samverkan mellan skolor, branscher och arbetsgivare finns redan idag på flera olika nivåer och förvaltningen ser positivt på att den fortsätter att vara stark. Om de redan existerande kompetensråden bör kompletteras med ett yrkeskompetensråd bör det föregås av en översyn av behov och syfte med ytterligare ett råd.

Oavsett om det bildas ett yrkeskompetensråd som Jan Jönsson föreslår eller om de regionala och lokala kompetensråden är kvar i dess nuvarande form vill arbetsmarknadsförvaltningen peka på att för att locka fler ungdomar till yrkesprogrammen bör kompetensråden arbeta med frågor som ytterligare kan minska motståndet att välja och även slutföra ett yrkesprogram. HBTQI-frågor, jämställdhetsfrågor, intersektionell diskriminering, anpassning av fysisk och psykisk skolmiljö med mera kan ha stor betydelse. Förvaltningen anser att arbetet mot en mindre könssegregerad och en mer inkluderande arbetsmarknad där individens intresse och lämplighet för ett yrke styr utbildningsvalet bör vara en prioriterad fråga för så väl arbetsgivarna som för kommuner och skolor då det finns kunskap om att risk för diskriminering påverkar både val av utbildning och skolresultat.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor konstaterar t.ex. att unga HBTQI-personer oftare än andra utsätts för diskriminering, kränkningar och trakasserier i skolan. Det i sin tur kopplats till en ökad risk för skol, sämre skolresultat och psykisk

ohälsa. Det finns dessutom en utbredd och dominerande maskulin norm som drabbar många, även heterosexuella killar.⁴

Även Jämställdhetsmyndigheten beskriver att elever och studenter som faller utanför normen kan uppleva olika typer av social stress och hinder i studiemiljön. Det kan bland annat handla om socialt utanförskap, diskriminering, sexuella trakasserier och exkludering baserat på kön, klass och etnicitet. Jämställdhetsmyndigheten hänvisar till forskning som visar att kvinnor och män som gjort normbrytande utbildningsval i lägre utsträckning börjar arbeta, eller arbetar kvar inom yrket efter utbildningen.⁵

Arbetsmarknadsförvaltningen har inte någon uppfattning gällande yrkesprogrammets lokalisering.

Karina Uddén
Arbetsmarknadsdirektör
Arbetsmarknadsförvaltningen

Pernilla Unell
Tf. Utvecklingschef
Arbetsmarknadsförvaltningen

Bilaga

1. Remiss av motion om yrkesgymnasium, KS 2024/158

---

⁴ [Unga hbtqi-personers utbildning \(mucf.se\)](https://mucf.se)

⁵ Jämställdhetsmyndigheten. Underlagsrapport 2023:8, s. 18-19

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Karina Uddén, Arbetsmarknadsdirektör	2024-09-18
Pernilla Unell, Tf. Utvecklingschef	2024-09-18